

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

7. De obligatione iuramenti promissorii ob alterius iniuriam præstati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

inde renūciare possunt, si non validè, saltem licitè
vt insuper accedens iuramentum obligandi vim ha-
beat ex ipsorum etiam communi iurium disposi-
tione.

- 9 At vero leges prohibentes aliquam pactionem,
quarum finis proximus est commune bonum Reipub-
l. V. C. quibus Clericorum immunitas, publico-
rum iudiciorum integritas, rerum ad communem
victū necessariorum copia conferuetur: eæ sub pec-
cato obligare solent: quare ne iuramento quidem ac-
cedente ijs contraueniri potest. Quia peccatum iur-
ta Bartolum, per quod tollitur ius priuati ipsi paci-
scenti publica auctoritate concessum, saltem ac-
cedente iuramento validum est, secus si tollatur ius
publicum: quia iuri publico priuatorum pactioni-
bus vel iuramentis derogari non potest. Præterea si
lex civilis aliquid disponat in fauorem aliorum, qui-
bus tali lege aliquid ius acquiritur V. C. vt liberis
certa bonorum paternorum portio debeatur, quæ
neq; donatione, neque legato in officioso immuni
possit; tunc tali dispositioni legis nullo pacto quauis
iuramento firmato derogari potest, quia tale iur-
amentum fouet iniustitiam ideoq; irritū & inutile.

C A P. VII.

*De obligatione iuramenti promissarij ob alterius
iniuriam prestiti.*

- 1 **Q**ui iurauit alteri vsuras soluturum ex religio-
nis virtute obligatur, ne nomen Dei in testimo-
nium falsum adductum fuerit (ex iustitia non obli-
gatur, quia vsurarius nullum ius habet accipiendi vs-
uras iuxta regul. Abb. *Iuramentum obligat, et si turpi-
tudinem contineat tenentem se ex parte recipientis, non autem*

iurantis. Nec talis solutio peccatum continet, sed laudabilis, ut cognoscatur quantum suorum verborum ac promissorum fidem seruās. Deinde licet peccare poterit iurans (inducens hominem ad usuram sine necessitate) & sic iuramentum fuerit illicitum, tamen non fuit de re illicita.

Qui iuravit latroni iniquè exigenti pecunias solutum, iuramentum seruare debet (quia eiusmodi iuramentum non vergit in interitum salutis, sed honeste seruari potest) nisi iuramentum relaxetur, unde soluere debet, sed solutas in iudicio repetere potest, & petendo restitutionem in integrum, si autem soluens iuravit, se non repetiturum in iudicio, tunc quidem obligatur iuramento, quominus eisdem actionem instituire possit, sed de crimine accusare non prohibetur ad publicam vindictam seu punitionem.

Qui iuravit in carcerem iniustum se rediturum, obligatur iuramento etiam vitæ periculo; pro ob. quia talis reditus est opus virtutis fortitudinis, nec reditus est intrinsicè malum, sed tale quid, quod iusta causa cohonestatur, nimirum & implendam promissionis veritatem: sic, licet Princeps grauiter peccet sine necessitate, hæreticis promittens libertatem religionis, tamen iuratus seruare debet promissionem, Quia permittere hæresim non est intrinsicè malum, sed cohonestari potest necessitate cæd. ris publici obseruandi propter ius gentium cum aliocum nulla inter homines societas tuta esse possit.

Matrimonium graui metu celebratum accedente iuramento non confirmatur, sed irritum manet. Ratio; quia non excedit limites potestatis humanæ cō-

tractum aliquem ob publicam vtilitatem adeo infirmare, vt neque iuramento confirmetur, cum alioquin legislatrix potestas finem suum efficaciter non consequeretur, si vna via contrahendi praclusa, altera via ad eundem contractum perueniri posset. Accedit, quod iuramentum sortitur naturam contractus cui adiungitur. Quare iuramentum appositum matrimonio extorto per vim grauem & iniustam V. C. Iuro, quod accipio te coniugem, tacitam conditionem habet sicuti talis acceptio de iure consistere potest.

5 Error vel dolus quamuis antecedens sit & causa iurandi si versetur circa substantiam rei iuramento promissa, tunc neque promissio, nec iuramentum vllius roboris, Quia deficit consensus substantialis, V. C. si iures, te alteri donaturum annulum, quem putas esse ferreum, cum sit aureus. Quod si vero error vel dolus (quamuis antecedens) atque dans causam iurandi atque ab ipsomet, cui iuratur, non sine iniuria profectus, versetur tantum circa accidentalem rei conditionem, non obfirmat obligationem iuramenti, sed eius relaxatione opus est. Sumitur ex. 7. Iosua, de iuramento Gibeonitis praestito, quia iuramentum tale neque irritum est ob defectum consensus substantialis in rem, neque ob iniuriam, quia iniuria non tollit obligationem iuramenti, praeteritam, quae ex virtute religionis est ob invocatum numinis reuerentiam.

Quod si qualitas seu circumstantia, quae rei quidem accidentalis, aut extrinseca est secundum intentionem, tamen iurantis implicitam aut virtutalem adeo intrinseca sed obiecto, vt in illud non feratur, nisi quatenus tali circumstantia aut conditione affectus

Actus est, cum ea deficiente, deficit etiam obligatio; Ratio, quia iuramentum non extenditur ultra ea, de quibus iurans cogitavit. V. C. Iurasti dotem te da-
 rum puellæ, quia dicebatur cognata tua, postea in-
 telligis, te deceptum, non obligaris iuramento, si ex-
 plicita vel virtualis rationabiliter præsumpta volun-
 tas fuit, non nisi tali puellæ, qualis dicebatur, dotem
 promittendi: Nam vniuersim loquendo, *actus gen-
 erum, præsertim obligatorij, non se extendunt ultra eorum
 intentionem. V.*

CAP. VIII.

*Utrum pacta & Contractus alioquin irriti accessio-
 ne iuramenti confirmentur.*

Non loquimur hîc de pactis iuramento initis,
 nam illa confirmari non possunt accessione iu-
 ramenti, cum iuramentum non sit vinculum iniqui-
 tatis, sed de pactis iure civili irritis, *utrum accessio-
 ne iuramenti confirmentur, a deo vt etiam secun-
 dum forum externum ius & actionem tribuant ob-
 iuris iurandi religionem.*

Pacta & contractus alioquin civili iure irriti, aut
 minus efficaces interdum accessione iuramenti fir-
 mantur, V. C. Contractus Minoris, alienatio fundi
 dotalis, donatio facta coniugi, vel actio ultra quin-
 gentos solidos.

Si promissio vel pactum ex parte coniugalis vel
 acceptantis turpitudinem continet appposito iura-
 mento haud confirmatur, vt exinde actio & com-
 pulsio oriatur. V. C. si vsurario vsura cum iuramento
 promissa sit, Iudex in externo foro non debet com-
 pellere ad solutionem, cum vsurarius nullum ius ac-